
 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-1-102-107>

 <https://orcid.org/0000-0003-0516-6379>

ТУРЯНИЦЯ Василь Васильович

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент катедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи,
ДЗВО «Ужгородський національний університет»
e-mail: vasyi.turianytsia@uzhnu.edu.ua

УДК 373.3/.5.014.3(477)(045)

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Враховуючи актуальну державну політику в галузі вітчизняної освіти на сьогоднішньому етапі та ті завдання, що їх має вирішувати Нова Українська Школа, предметом свого дослідження обрано актуальну тему як з огляду на її теоретико-методологічне значення, так і в плані неоціненої практики, зокрема щодо формування ключових компетентностей на всіх рівнях національної освіти.

Акцентовано увагу на комплексі компетентностей та ієрархії їх вдосконалення. Окреслено підходи до формування компетентностей, котрі закріплені на законодавчому рівні у відповідності до світових стандартів із входженням освіти України в освітній простір Європейського Союзу.

Комплексний аналіз такого роду питань в структурі вітчизняної освіти дає можливість не лише осмислити причини освітньої реформи, а й результати та наслідки, які б вони не були з метою об'єктивної оцінки та пошуку шляхів подальшого вдосконалення освітнього процесу в країні, незважаючи на нинішній складний період – війни, яку розпочала росія в Україні.

Особлива увага при аналізі звертається на зміст формування компетентностей учнів у проекції на подальші успіхи в навчанні на різних рівнях освіти, самоусвідомленні їх набуття з метою отримання професії та набуття конкурентоспроможності у складному світі глобалізаційних процесів та трансформацій.

Визначено з теоретико-методологічних позицій підхід в контексті комплексного формування компетентностей в умовах Нової Украї-

нської Школи. Адже саме ця ланка освіти закладає фундамент у подальшому їх удосконаленні на нових, вищих та якісних щаблях освіти.

Звертається увага й на ключовий суб'єкт освітнього процесу – постать учителя та його роль і педагогічну майстерність в реалізації завдань Нової Української Школи.

Вмотивовано, що усе це в комплексі характеризує реальну картину вітчизняного освітнього процесу в напрямі формування системи компетентностей.

Ключові слова: *Нова Українська Школа; компетентності; формування; система компетентностей; учитель; професійна майстерність.*

Актуальність, постановка проблеми і практичне значення дослідження. *Виборовши незалежність і суверенітет, Україна розпочала реформування всіх галузей народного життя з метою побудови демократичної держави і громадянського суспільства. Серед здійснюваних реформ чільне місце посіла реформа системи вітчизняної освіти на всіх рівнях.*

Комплексний аналіз цієї реформи та її наслідків (як позитивних, так і негативних) необхідно виважено і скрупульозно здійснити та накреслити шляхи її вдосконалення. Однією із вагомих ланок національної системи освіти є повна загальна середня освіта, три рівні якої закладають фундамент як в плані теоретичному, так і безпо-

середньо практичному формуванні ключових компетентностей, які є базовими у подальшому розвитку учнів як суб'єктів освітнього процесу.

Мета статті – проаналізувати теоретико-практичні засади Нової Української Школи стосовно формування компетентностей в учнів як пріоритетної державної політики у галузі освіти, закріпленої на законодавчому рівні. При аналізі цієї проблеми постає дотичною наявність у вчителів відповідних професійних можливостей, що забезпечують ефективність його педагогічної діяльності, спрямованої на формування ключових компетентностей в учнів.

Виклад основного матеріалу. Характерною особливістю державної політики України в галузі вітчизняної освіти стало те, що вона, відповідно до ст.5 Закону України «Про освіту», є державним пріоритетом, що забезпечує інноваційний, соціально економічний і культурний розвиток суспільства і держави. Політика у сфері освіти формується і реалізується на основі наукових досліджень, міжнародних зобов'язань, вітчизняного та іноземного досвіду з метою задоволення потреб людини і суспільства [1].

Засади державної політики визначені на законодавчому рівні та реалізуються з урахуванням принципів освітньої діяльності, виокремлених у ст. 6 Закону «Про освіту». Всі вони пов'язані з реалізацією суб'єктами освітнього процесу своїх прав і обов'язків як членів суспільства, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина вільного демократичного суспільства. Серед них перші позиції посідають людиноцентризм, забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності, а також рівного доступу до освіти без будь-якої дискримінації.

Відповідно до статей 10 та 36 згаданого Закону, повна загальна середня відповідає третьому рівню Національної рамки кваліфікацій [2] і визначає здатність особи виконувати виробничі або навчальні завдання середньої складності за визначеними алгоритмами та встановленими нормами часу і якості.

В Україні повна загальна середня освіта є обов'язковою, її можна здобути в інституційних або індивідуальних формах. Вона має 3 рівні освіти: початкова, тривалістю в 4 роки(1–4 класи); базова середня(5–9 класи); профільна середня освіта, яка передбачає два спрямування – академічне і професійне. Перше базується на основі поглибленого вивчення окремих предметів із врахуванням здібностей та освітніх потреб здобувачів освіти і орієнтацією на продовження навчання на вищих рівнях освіти. Друге орієнтоване на ринок праці [3; 4].

Реформа вітчизняної світи має стати не тільки одним із основних напрямів, але й пріоритетом, бо «метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності» [4].

На основі теоретико-практичних засад і державної політики для досягнення зазначеної мети сформульовано і закріплено на законодавчому рівні відповідні ключові компетентності, необхідні кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності, а саме: – вільне володіння державною мовою; – здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; – математична компетентність; – компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; – інноваційність; – екологічна компетентність; – інформаційно-комунікаційна компетентність; – навчання впродовж життя; – громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; – культурна компетентність; – підприємливість та фінансова грамотність; – інші компетентності, передбачені стандартом освіти [1]. Доповнюють зазначені компетентності інші, передбачені ст. 32 Закону «Про освіту» та державним стандартом [3].

Спільними для всіх компетентностей є такі вміння, як от: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми [1]. Кожна з компетентностей спрямована на розвиток суб'єктів навчання і опанування ними здатностей до практичної діяльності на відповідному рівні загальної середньої освіти.

Загальна освіта, яка відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій, визначає здатність особи адекватно діяти у відомих простих ситуаціях (робота або навчання) «під безпосереднім керівництвом або наглядом у структурованому контексті» з «обмеженою відповідальністю за свої дії» [2]. Цей етап відіграє важливу роль у формуванні знанневого, діяльнісного, комунікаційного, «відповідально-автономного»

фундаменту, на якому ґрунтуватиметься подальша освітня діяльність суб'єктів в архітектоніці вищих рівнів. Відповідно, робота вчителя з формування ключових компетентностей учнів є виключно відповідальною, оскільки від її результатів залежить успішність в опануванні випускниками загальноосвітніх закладів професійних знань й умінь.

Другому рівню Національної рамки кваліфікацій відповідає «перший (початковий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти», який передбачає здатність суб'єкта до «взаємодії в колективі з метою виконання завдань» та роботи чи навчання «під керівництвом або наглядом з певною самостійністю» з «індивідуальною відповідальністю за результати виконання завдань ...» [2].

Третій рівень Національної рамки кваліфікацій (профільна середня або базова професійна / професійно-технічна освіта) передбачає опанування суб'єктом знань і умінь «виконання типових завдань та розв'язання проблем шляхом вибору і застосування базових методів, інструментів, матеріалів та інформації, [а також] оцінювання результатів виконання завдань відповідно до задалегідь відомих критеріїв». При цьому діяльність суб'єкта має характеризуватися «здатністю до ефективної роботи в команді, сприйняттям [ним] критики, порад і вказівок, продукуванням деталізованих усних і письмових повідомлень, зокрема у професійній діяльності». Відповідно, діючи таким чином, суб'єкт несе «відповідальність за виконання завдань під час роботи або навчання [та] адаптацію своєї поведінки до зовнішніх обставин під час виконання завдань або розв'язання проблем» [2].

На основі засадничих компетентностей, їх цільовизначальної сутності та змісту, що лягли в нормативно-правову базу національної системи освіти, сформовано підхід до реалізації освітнього процесу, організаційно-методичного забезпечення навчання в Новій українській школі, а також окреслено вимоги до обов'язкових результатів діяльності учнів, визначених на нормативному рівні.

Роль учителя у формуванні в учнів ключових і предметних компетентностей – провідна, оскільки поняття «компетентність» має інтегрований характер, об'єднуючи знання, інтелектуальні навички, вміння і способи діяльності. Як зазначено у концепції Нової української школи [5] та більш пізньому огляді концептуальних ідей реформи «Нова українська школа» [6; 7] огляді, вчителі мають безпосередній та найбільш значущий вплив на особис-

тість, що обумовлює високі вимоги до компетентності підготовки самого вчителя.

Педагогічна компетентність учителів, що має формуватися у системі їх професійної підготовки і на якій наголошували Л. Банашко, О. Севастьянова, Б. Кришук, С. Тафінцева [8], є тим критерієм, котрий визначає соціально прийнятний рівень професіоналізму вчителя [9; 10]. Оскільки в системі загальної освіти початкова школа відіграє провідну роль, закладаючи фундамент для успішного продовження навчання в основній школі, то професійна діяльність учителів початкової школи привертає особливу увагу [11] не лише множинністю видів предметної діяльності, а й внаслідок вікових особливостей учнів.

Загальна характеристика професійної діяльності педагога узагальнюється професіограмою педагога [11; 12], де окреслюються його професійно-визначальні якості, як то: наявність достатнього обсягу професійних знань і належного рівня їх застосування; володіння сучасною методологією педагогічної діяльності; здатність до оновлення методичного супроводу навчання; самостійність у виборі доцільних методів і засобів навчання і виховання відповідно до форм організації освітньої діяльності; дійове використання наявного вітчизняного та міжнародного досвіду; застосування професійно-педагогічних інновацій та інші [13]. Все це утворює комплекс вимог до сучасного педагога, визначає актуальний рівень його професійного розвитку [14] і на сьогодні визначає концептуальний підхід до підготовки майбутнього вчителя та його здатності реалізувати набуті компетентності в своїй практичній діяльності.

Дослідники проблеми професіоналізму визначають різні компетентнісні основи для побудови педагогічних моделей [15]. Одну із структур можливої моделі розвитку професіоналізму засновано на складових, які інтегрують у собі сукупність теоретичних знань і умінь, необхідних для професійно-педагогічного становлення вчителя початкової ланки освіти [16]. При цьому услід за загально-педагогічними компетентностями важливе місце відводиться професійно-правовим, що не випадково, бо без цього фахово розвиненого вчителя не може бути. Однак, у значній кількості закладів вищої освіти, що готують вчителя початкових класів, не приділяється достатня увага до формування професійно-правових компетентностей. Це значна і неприпустима прогалина в системі підготовки педагогів особливо на стадії бакалавра початкової освіти.

Так, приміром, у початковій школі учні, вивчаючи інформатику, долучаються до

використання інтернет-контенту та інтернет-комунікацій. Відповідно, учитель повинен мати належну компетентнісно-правову підготовку щоб забезпечувати доступ учнів до інтернет-ресурсів на уроках, а також ведення просвітницької діяльності серед батьків щодо необхідності контролю за інтернет-серфінгом їхніх дітей і обов'язковості заборон доступу до соціальних мереж та «нешкільних каналів» у месенджерах.

Узагальнюючи викладене, логічно зазначити, що окреслене коло питань асоціюється з проблемою якості підготовки педагога і підвищення його майстерності як у теоретико-методологічному, так і безпосередньо практичному аспектах. В останньому з них важливе значення має подолання наявного формалізму в організації і проведенні різного роду педагогічних практик та курсів підвищення кваліфікації в інститутах післядипломної освіти. Підміна випереджувальної професійної діяльності інститутів післядипломної освіти діяльністю, що має на меті роздачу різних сертифікатів про участь учителів у якихось заходах (семінарах/вебінарах) чи курсах, змістом яких з року в рік обирається одна й та сама тематика, зводить нанівець реальну можливість набуття вчителем методичних знань, які сприятимуть його особистому професійному зростанню.

Надзвичайно складною і важливою є також проблема відбору претендентів (правда, якщо є з кого вибирати) на здобуття професії вчителя, авторитет якої в останні десятиліття звівся нанівець. У більшості випадків на навчання за педагогічними спеціальностями вступають особи, які мають бажання лише здобути диплом про вищу освіту, а не працювати за фахом. Відповідно, рівень фахових домагань і майбутніх учителів-предметників, і учителів початкової школи лишає бажати кращого, що виразно проявляється на тлі значної змістової різноманітності освітньо-професійних програм спеціальностей. У першу чергу це стосується освітньо-професійних програм, за якими ведеться підготовка учителів початкової школи. Укладачі цих програм намагаються привертати увагу абітурієнтів не якістю викладання дисциплін і усебічною практичною підготовкою, а будь-якими іншими способами.

Однак потреби сьогоденної реалізації концепції Нової української школи вимагають нового ставлення до професійної діяльності вчителя, його особистості як

рушійної сили реформування і наближення національної системи освіти до європейських стандартів. Учитель, як соціально значущий працівник, потребує поліпшених умов професійної діяльності, вдосконалення системи фахової (і післядипломної) підготовки, інтелектуального розвитку, професійної мотивації і професійного самовизначення, розвитку національної свідомості. Сьогодні як ніколи відчутний вплив на вчителя і реалізацію ним освітнього процесу подій, що відбуваються в суспільстві, ставлення держави до професії вчителя на найвищому рівні. Дається визнавати й проблема недостатньої уваги до творчого розвитку вчителя, посилення його ролі в соціумі. Проголошені зміни та новації декларують лише (абстрактні) права, дієві механізми реалізації яких на практиці наразі відсутні.

Разом із тим, нова українська школа, як соціальний інститут, об'єднуючи учнів, учителів і батьків як ключових учасників освітнього процесу, реалізує принцип людиноцентризму і передбачає можливість проектування індивідуальних освітніх траєкторій. Це дає змогу учням опрацювати зміст навчальних предметів при різних формах організації освітнього процесу, а також за умов дистанційного навчання внаслідок військових дій, тривалого перебування на лікуванні чи реабілітації тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Формування ключових компетентностей в учнів є інноваційним завданням для нової української школи. Вирішується воно відповідно до нормативних документів, зокрема вимог державних стандартів освіти у контексті правил європейського освітнього простору. Посилена увага до цього кола питань є закономірною, бо цього вимагає прискорення соціального відліку часу. Такі питання актуалізувалися не лише на теренах освіти нашої держави, а й в інших країнах.

Роль учителя у формуванні ключових компетентностей учня та його фахова підготовка в умовах застосування різних форм організації освітнього процесу хоча й студіювалися в період імплементації Закону «Про вищу освіту», але зміни в умовах функціонування системи освіти в Україні внаслідок війни росії з нашою державою мають стати об'єктом спеціального дослідження. Таке дослідження потребує усебічно зваженого підходу до аналізу й узагальнення наявних проблем та пошуку дієвих шляхів їх якісного вирішення.

Список бібліографічних посилань

1. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
2. Національна рамка кваліфікацій: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>.
3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text>.
4. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
5. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи: Ухвалено рішенням колегії МОН 27 жовтня 2016 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
6. Гриневич Л. Концептуальні ідеї реформи «Нова українська школа» у світлі української педагогічної думки. *Український педагогічний журнал*, 2022. № 4. С. 98–111. Doi: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-98-111>.
7. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н.М. Київ: Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>.
8. Концепція педагогічної компетентності майбутніх учителів у системі ступеневої підготовки спеціалістів початкової ланки освіти / А.В. Банашко, О.М. Севастьянова, Б.С. Крищук, С.І. Тафінцева. *Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія: офіційний веб-сайт*. URL: <http://www.kgpa.km.ua/?q=node/233>.
9. Професійна компетентність вчителя початкових класів: навчально-методичний посібник для вчителів / Автори-упоряд.: В.Є. Берека, А. В. Галас. Харків: Вид-во «Ранок», 2018. 496 с. URL: http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/posibnyku/navchalnyi/O901113U_Prof_kompetentnist_vchytelya_poch_kl_block.pdf.
10. Цісарук В.Ю., Цісарук І.В. Проблема формування професійної компетентності майбутнього вчителя в педагогічній теорії та практиці. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 2021. Вип. 83. С. 188–191.
11. Черноус В.П. Сутність поняття «професійно-педагогічна компетентність» майбутнього вчителя початкової школи. *Наукові записки міжнародного гуманітарного університету*, 2021. Дбг. 33. С. 179–182. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v33/42.pdf>.
12. Професіографічний підхід у системі вищої освіти: монографія / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во О.О. Євенок, 2019. 328 с. URL: http://eprints.zu.edu.ua/29874/1/Кол%20моно%20профес_підход_2019_05_08.pdf.
13. Сапожников С.В. Професіоналізм майбутнього вчителя початкових класів у вимірі сьогодення. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія», 2018. № 2(16). С. 34–39. URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2018/2/7.pdf>.
14. Оцінювання професійних компетентностей вчителя початкових класів під час сертифікації. *Державна служба якості освіти України: офіційний сайт*. URL: <https://sqe.gov.ua/ocinyvannya-15-profkompetentnostey-vchyteliiv-sertyfikaciya/>.
15. Пуховська А.П. Сучасні підходи до професіоналізму вчителя в різних освітніх системах: порівняльний аналіз. *Шлях освіти*, 2001. №1. С. 7–14. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/zbirniku/3/1.pdf>.
16. Дорож І.А., Ковальчук А.Ф. Особливості професійно-педагогічного становлення вчителя початкової ланки освіти на сучасному етапі розвитку освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 2021. №30. С. 198–207. Doi: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-30.198-207>.
17. Жорова І. теоретичний аналіз змісту поняття «професіоналізм педагога». *Молодь і ринок*, 2011. №3(74). С. 88–91.

References

1. On education: Law of Ukraine dated September 5, 2017 No. 2145-VIII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukr].
2. National framework of qualifications: Approved. by Resolution No. 1341 of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 23, 2011 (as amended by Resolution No. 519 of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated June 25, 2020). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text> [in Ukr].
3. State standard of basic and full general secondary education: Approval. by Resolution No. 1392 of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 23, 2011. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text> [in Ukr].
4. On comprehensive secondary education: Law of Ukraine dated January 16, 2020 No. 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> [in Ukr].
5. New Ukrainian school. Conceptual principles of secondary school reform: Adopted by the decision of the MES board on October 27, 2016. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> [in Ukr].
6. Hrynevych, L. (2022). Conceptual ideas of the "New Ukrainian School" reform in the light of Ukrainian pedagogical thought. *Ukrainian Pedagogical Journal*, 4: 98–111. Doi: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-98-111> [in Ukr].
7. Bibyk, N.M. (Ed.) (2017). New Ukrainian school: a teacher's guide. Kyiv: Pleiady Publishing House. 206 p. Retrieved from <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf> [in Ukr].
8. Banashko, L.V., Sevastyanova, O.M., Kryshchuk, B.S., Tafintseva, S.I. (2010). The concept of pedagogical competence of future teachers in the system of graduate training of specialists of the primary level of education. *Khmelnytskyi Humanitarian and Pedagogical Academy: official website*. Retrieved from <http://www.kgpa.km.ua/?q=node/233> [in Ukr].
9. Bereka, V.E., Galas, A.V. (Authors-compilers) (2018). Professional competence of primary school teachers: educational and methodological guide for teachers. Kharkiv: Ranok Publishing House. 496 p. Retrieved from http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/posibnyku/navchalnyi/O901113U_Prof_kompetentnist_vchytelya_poch_kl_block.pdf [in Ukr].
10. Tsysaruk, V.Yu., Tsysaruk, I.V. (2021). The problem of formation of professional competence of the future teacher in pedagogical theory and practice. *Scientific journal of the M.P. Dragomanov NPU. Series 5. Pedagogical sciences: realities and prospects*, 83: 188–191 [in Ukr].
11. Chernous, V.P. (2021). The essence of the concept of "professional and pedagogical competence" of the future primary school teacher. *Scientific notes of the international humanities university*, 33: 179–182. Retrieved from <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v33/42.pdf> [in Ukr].
12. Dubasenyuk, O.A. (Ed.) (2019). Professional approach in the system of higher education: monograph. Zhytomyr: Publisher O.O. Evenok. 328 p. Re-

- trieved from http://eprints.zu.edu.ua/29874/1/Кол%20моно%20профес_подход_2019_05_08.pdf [in Ukr].
13. Sapozhnikov, S.V. (2018). Professionalism of the future primary school teacher in the dimension of the present. *Bulletin of Alfred Nobel University. Series "Pedagogy and Psychology"*, 2(16): 34–39. Retrieved from <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2018/2/7.pdf> [in Ukr].
14. Assessment of professional competencies of primary school teachers during certification. *State Education Quality Service of Ukraine*: official website. Retrieved from <https://sqe.gov.ua/ocinyvannya-15-prof-kompetennostey-vchyteliiv-sertyfikaciya/> [in Ukr].
15. Pukhovska, L.P. (2001). Modern approaches to teacher professionalism in different educational systems: a comparative analysis. *Way of Education*, 1: 7–14. Retrieved from <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/zbirniku/3/1.pdf> [in Ukr].
16. Dorozh, I.A., Kovalchuk, A.F. (2021). Peculiarities of the professional and pedagogical development of the primary education teacher at the current stage of education development. *Pedagogical education: theory and practice*, 30: 198–207. Doi: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-30.198-207> [in Ukr].
17. Zhorova, I. (2011). theoretical analysis of the concept of "teacher professionalism". *Youth and the Market*, 3(74): 88–91 [in Ukr].

TURYANYTSIA VasyI

candidate of philological sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of General Pedagogy and Higher School Pedagogy,
State institution of higher education "Uzhhorod National University"

THEORETICAL AND PRACTICAL BASIS OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL CONCEPT

Summary. Taking into account the current state policy in the field of national education at today's stage and the tasks that the New Ukrainian School has to solve as the subject of his research, the author chose a topical topic both in terms of its theoretical and methodological significance, and in terms of invaluable practice, in particular regarding the formation of key competencies at all levels of national education.

The author of the study emphasizes the complex of competencies and the hierarchy of their improvement. The formation of competences, which are fixed at the legislative level in accordance with world standards with the entry of Ukrainian education into the educational space of the European Union, is outlined.

A comprehensive analysis of this lacuna in the structure of national education makes it possible not only to understand the reasons for the educational reform, but also the results and consequences, whatever they may be, in order to objectively assess and find ways to further improve the educational process in the country, despite the current difficult period – the war started by Russia in Ukraine.

Special attention during the analysis is paid to the content in the process of forming students' competencies

with a projection on further success in learning at various levels of education, self-awareness of their acquisition in order to obtain a profession and be competitive in the difficult, complex world of globalization processes and transformations.

This set of tasks is to determine the main path of theoretical and methodological processes and an approach in the context of their complex formation in the conditions of the New Ukrainian School. After all, it is this link of education that lays a solid foundation for their further improvement at new, higher and quality levels of education. Attention is also drawn to another subject of the educational process – the figure of the teacher and his role and pedagogical skills in the implementation of this important task.

This problem can become a separate study. All this in a complex will give a real picture of the domestic educational process in the direction of the formation of the competence system. Today, this is the main thing in the implementation of the New Ukrainian School concept.

Keywords: New Ukrainian School; competences; formation; competence system; teacher professional skill.

Одержано редакцію 06.03.2023
Прийнято до публікації 29.03.2023